

ӘОЖ 81'38; 801.6; 808

Ш.Т. Сауданбекова, А.Ы. Түндебаева*

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

*E-mail: araygumu@mail.ru

Жапон баспасөзіндегі мақаланы аудару ерекшеліктері

Қазіргі қоғамда әлемдік саясат маңызы арта түскен сайын саяси тақырыптағы мақалалар мен мәтіндерді аудару мәселесінің арнасы да кеңейгені аударматануды жете меңгеруді талап етеді. Алайда оны қазіргі тіл білімінің жаңа бағытына сәйкес талдап, ерекшеліктерін айқындап отыру – біздің еншімізде. Мақалада саяси тақырыптағы мақалалар мен мәтіндерді жапон тілі мен қазақ тілінде жаңа сипатқа ие болған тілдік ерекшеліктерді ескере отырып, аудару процесіне талдау жасалынады. Осы талданған ерекшеліктер жолын ескеріп басқа да студенттерге көптеген мүмкіндіктер қарастырылды. Мақала публицистикалық стильге сүйенген.

Түйін сөздер: баспасөз, публицистика, журналистика.

Ш.Т. Сауданбекова, А.Ы. Түндебаева

Особенности при переводе статьи с японского на казахский язык

В данной статье рассмотрены особенности перевода статьи с японского на казахский язык. На основе проведенного исследования автором выявлены особенности в процессе перевода, которые можно использовать при переводе статьи публицистического стиля.

Ключевые слова: терминология, пресса, публицистика, журналистика.

Sh. Saudanbekova, A. Tundebayeva

Especialities of translation the articles from japanese language to kazakh language

This article describes the features of the Japanese translation of the article to the Kazakh language. Based on the research the author of the peculiarities of the translation process that can be used in the translation of article journalistic style.

Keywords: terminology, media, journalism.

Жапон баспасөзі мен ақпарат құралдары он тоғызыншы ғасырдан бастап жылдам қарқынмен дамығандығын зерттеушілер атап көрсетуде. Бүгінгі таңда жапон баспасөзі бүкіләлемде алдыңғы қатарда екені айдан анық.

Дүниежүзілік соғыстан кейін Жапонияда азаматтық демократиялық қоғам орнап, негізгі заңын бекітуі оларды әлемдегі демократиялық мемлекеттер қатарына қосты. Жапонияның мерзімді баспасөз жүйесінде өте көп таралыммен басылатын бірнеше газеттің басты міндет атқаратын ежелгі дәстүрі соғыстан кейін де жалғасын тапты.

Соңғы жылдары Жапонияда ғылыми-танымдық және салалық журналдардың саны өсе түсіп отыр. Мысалы, «Сюкан Асахи» (Асахидың апталық журналы), «Ориентл экономист» (Шығыс экономисі), «Асахи даянару» (Асахи журналы) журналы секілді көп тиражбен шығарылатын беделді журналдарды атауға болады. Жапонияда көптеген газет- журналдар соның ішінде экономикалық, ғылыми-танымдық басылымдар ағылшын тілінде жарық көрді [1, 25].

Жапония соңғы жылдары баспасөз, ақпарат құралдарының қызметін автоматтандыру, компьютерлендіру жағынан ірі табыстарға

пар, Солтүстік Кореяға қарсы Оңтүстік Кореямен бірігу» деп аударылады. Негізі дұрысы: «Президент Обаманың демилитаризацияланған аймаққа сапары және Солтүстік Кореяға қарсы Оңтүстік Кореямен бірігу» болып көркем аударылады. Енді мақаланың әрбір азат жолына жеке тоқталып өтсек:

オバマ米大統領は25日に韓国を訪れ、北朝鮮の軍事境界線付近の非武装地帯を視察した。核開発問題がくすぶる北朝鮮に、韓国と結束して対応する決意を示した格好だ。(Америка президенті Обама 25 күні Оңтүстік Кореяға сапар шегіп, Солтүстік Кореяның әскери демаркациялық сызық маңының демилитаризацияланған аймағын бақылады. Ядролық қару мәселесі өршіген Солтүстік Кореяға Оңтүстік Кореямен бірігіп қолдау көрсетілетіні шешілді).

同行記者団によると、オバマ氏は、DMZの監視等から双眼鏡で軍事境界線付近を視察。付き添いの軍関係者に、境界線の実際の位置や北朝鮮側の村の規模などを尋ねたという。米大統領によるDMZ視察は2002年のブッシュ前大統領以来、約10年ぶり。(Баспасөз қызметінің ақпаратына сәйкес, президент Обама демилитаризацияланған аймақтың бақылау дүрбімен әскери демаркациялық сызық маңын бақылады. Сапарда бірге жүрген әскери қызметшілерден шекарадағы істің ақиқат жағдайын, сонымен қатар Солтүстік Корея жанындағы ауыл көлемін сұрады. Америка президентінің сөзіне қарасақ, демилитаризацияланған аймақты осыдан 10 жыл бұрын 2002 жылы Буштың алдындағы президент бақылаған).

オバマ氏はソウルで開かれる2回目の核保安サミットに出席するため27日まで韓国に滞在する。25日はイ・ミョンバク大統領と会談し、共同記者会見する予定。(Президент Обама Сеулде ашылатын ядролық қару жөніндегі екінші саммитке қатысу үшін 27-не дейін Оңтүстік Кореяда сапарда болады. Наурыздың 25-і күні И Мен Бок президентпен кездесіп, келіссөз жүргізіп, ортақ баспасөз конференциясын өткізу жоспарлануда).

Жалпы жапон тілі өте көп ерекшеліктерге толы болғанымен, грамматикасы мен сөйлем құрылысы жағынан қазақ тіліне ұқсас болып келеді. Мысалға осы мақала барысында біз мынадай ерекшеліктерге көз жеткіздік:

1. オバマ大統領、非武装地帯訪問、対北朝鮮で韓国と結束 Яғни тақырыбының өзінде біз еш жалғаулықсыз жазылған сөздерді аңғардық. 非武装地帯 – демилитаризацияланған аймақ, 訪問 – сапар, яғни бұл жерде қазақ тіліндегі -қа жалғаулығы жоқ. Қазақ тілінде жалғаулықсыз сөйлемнің мәнісі жоқ болса, жапон тілінде баспасөз ақпараттарында жалғаулықтың көмегінсіз сөйлемдер түсінікті болғандықтан қолбанбауға болады. Бұл жалпыхалықтық қолданыста түсінікті.

2. Сонымен қатар қазақ баспасөзінде көркем әдеби тілмен жазылса, жапон баспасөз тілі көркем шығарма тілінен мүлде өзгеше. Мысалы, Обама米大統領は25日に韓国を訪れ、北朝鮮の軍事境界線付近の非武装地帯を視察した. Бұл сөйлемде Обама米大統領は25日に韓国を訪れ – деп құрмалас сөйлемнің бірінші жай сөйлемі аяқталып тұр. Осы сөйлемдегі 訪れ – сөзі негізінен 訪れて деген те – формасының қолданылуы арқылы жасалады. Алайда баспасөз тілінде мұндай қысқартулар жиі кездеседі.

3. Сондай-ақ жапон баспасөзінде қазақ баспасөзіне қарағанда синоним сөздер аздап қолданылады. Олар осы баспасөз стиліне ғана тән ерекшеліктерге ие. Тағы бір мысал ретінде мына мақаладан үзіндіге назар аударсақ:

«Қазақстан Республикасының Президенті жұмыс бабындағы сапармен Мәскеуге келді. Сапар аясында Қазақстанның Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президентімен кездесу өткізді және екі жақты өзара қатынастарды дамыту мәселелерін, сонымен қатар халықаралық өзекті мәселелерді талқылады. Сапардың мақсаты саяси байланыстарды нығайту, екі ел арасындағы ынтымақтастықтың өзекті мәселелерін, сонымен қатар басқа да маңызды халықаралық мәселелерді талқылау болды...». (Казахстан Республикасының Президентінің Мемлекет басшысымен кездесуі туралы). (カザフスタン共和国大統領は用事でモスクワを訪問した。滞在中カザフスタン大統領はロシア連邦の大統領と会談し、相互関係開発問題や国際的な重要な問題を協議した。訪問目的は政策関係を強化し、両国間協力の重要な問題や色々な国際的な問題を協議することである)。 Біз осы мақала үзіндісінің бірінші сөйлемінен де мынадай қысқарту болғандығын көре аламыз: カザフスタン – Қазақстан, 共和国 – Республикасы, 大統領は – Президенті, яғни бұл жерде қазақ тіліндегі -ның жалғаулығының жоқтығын аңғаруға болады.

4. Жапон тілінде публицистикалық стильдегі, яғни баспасөз терминдері жеке болады. Қазақ тілінде ауызша және жазбаша стильде де бірдей қолданылатын «бірақ» деген қарсылықты мәнді сөз публицистикада да солай қолданылады. Алайда жапон баспасөзінің бір ерекшелігі ретінде осы «бірақ» деген аудармасы «しかし»

сөзі баспасөзде «しかしながら» деп басқаша қолданылады. Бұның өзін тағы бір ерекшелік деп қарастырамыз.

Жоғарыда атап көрсетілген ерекшеліктерді жапон мақаласын аударып немесе оны түсінуде есте сақтар амал-қағидалардың қатарына жатқызсақ та артық емес.

Әдебиеттер

- 1 Жылқыбаева Ш. // Ислам және өркениет. Қазақстан мұсылмандарының діни-танымдық газеті. www.islam-orkeniet.kz
- 2 Ворошилов В.В. //Журналистика.– 1987. – №2. – С.54.
- 3 Вартанова Е.Л //Вестник МГУ. Журналистика. – 1987. – №1. – С.82
- 4 Вартанова Е.Л. Газета и ЭВМ// Вестник МГУ. Журналистика. – 1988. – №2. – С.84.
- 5 Аппатов В.О. О деятельности Объединенного института культуры радио и телепередач при Японской государственной компании NHK. Вестник МГУ. Журналистика. – 1987. – №1. – С.84
- 6 Көптілеуова Д., Батқалова Қ. «Жапон баспасөзінің тілі». – Алматы, 2012. – С.4-7